

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025-2026

Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 22 Μαΐου 2026

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β004

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 90 λεπτά

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΤΕΚΑ (11) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (20 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στο τετράδιο απαντήσεών σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

α. Ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός Β΄ αποφάσισε τον επαναπατρισμό των Κυπρίων από την Αρτάκη.

β. Η φεουδαρχία ήταν σύστημα οργάνωσης της μεσαιωνικής Δυτικής Ευρώπης που βασιζόταν στη γη και στις σχέσεις εξάρτησης.

γ. Η βασίλισσα Αικατερίνη Κορνάρο ενίσχυσε την Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου στα χρόνια της Φραγκοκρατίας.

δ. Η εφεύρεση της τυπογραφίας από τον Ιωάννη Γουτεμβέργιο συνέβαλε στη διάδοση των ιδεών της Αναγέννησης.

ε. Ο Μοντεσκιέ, στο έργο του «Το Πνεύμα των Νόμων», διατύπωσε τη θεωρία της διάκρισης των εξουσιών.

α. Λάθος, β. Σωστό, γ. Λάθος, δ. Σωστό, ε. Σωστό

A2. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεών σας τους αριθμούς της στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το αντίστοιχο ορθό γράμμα της στήλης Β΄.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Στη στήλη Β΄ περισεύουν δύο (2) σημεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Αρχιεπίσκοπος Ανθέμιος	A. Μάχη της Νινευί
2. Ιουστινιανός Α΄	B. Χρυσόβουλλο του 1082 μ.Χ.
3. Φερδινάνδος Μαγγελάνος	Γ. Αυτοκέφαλο Εκκλησίας της Κύπρου
4. Ηράκλειος	Δ. Ανακάλυψη Αμερικής
5. Αλέξιος Α΄ Κομνηνός	E. Άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453)
	ΣΤ. Πρώτος περίπλους της γης
	Z. Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης

1 - Γ, 2 - Z, 3 - ΣΤ, 4 - A, 5 - B.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (45 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Ασίζες της Χαμηλής Αυλής

[χρονική τοποθέτηση, περιεχόμενο του όρου, γλώσσα στην οποία μεταφράστηκαν και γιατί, δύο (2) στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη για τη διαμόρφωσή τους]

(10 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Χρονική τοποθέτηση: Φραγκοκρατία

Περιεχόμενο του όρου: νόμοι/κανόνες που ρύθμιζαν τις σχέσεις μεταξύ των αστών της Κύπρου.

Γλώσσα: μεταφράστηκαν στην ελληνική διάλεκτο της Κύπρου/κυπριακή διάλεκτο.

Λόγος μετάφρασης: υπήρχαν Έλληνες της Κύπρου που ανήκαν στην τάξη των αστών/οι Έλληνες αστοί κατείχαν σημαντική θέση στην κοινωνία του νησιού.

Δύο (2) στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη για τη διαμόρφωσή τους:

1. Τα τοπικά έθιμα της Κύπρου
2. Νόμοι που ίσχυαν κατά τη Βυζαντινή περίοδο

β. Σύνοδος Φερράρας – Φλωρεντίας (1438-1439)

[επικεφαλής Βυζαντινής αντιπροσωπείας, απόφαση, στάση του Βυζαντινού λαού]

(10 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Επικεφαλής Βυζαντινής αντιπροσωπείας: αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος

Απόφαση: ένωση των δύο εκκλησιών/ πλήρης υποταγή της Ορθόδοξης Εκκλησίας/ Πατριαρχείου Κωνσταντινούπολης στην Καθολική Εκκλησία/ Πάπα

Στάση του Βυζαντινού λαού:

1. Δεν αποδέχθηκε τη Συμφωνία.
2. Δημιουργείται ένα εχθρικό αίσθημα για τους Λατίνους/ αντιπάθεια Βυζαντινών προς Λατίνους που φαίνεται και στα λόγια του Λουκά Νοταρά: *είναι προτιμότερο να δω να κυριαρχεί στην αγορά της Πόλης το φακίολι (τουρμπάνι) των Τούρκων παρά η καλύπτρα των Λατίνων!*

B2. Σε ιστορικό δοκίμιο 150 - 180 λέξεων να εξηγήσετε **τέσσερις (4)** λόγους για τους οποίους ο Κωνσταντίνος Α΄ αποφάσισε τη μεταφορά της πρωτεύουσας στην Ανατολή και την ίδρυσή της στο Βυζάντιο. Στη συνέχεια, να παρουσιάσετε **τέσσερις (4)** ενέργειές του με τις οποίες ευνόησε τον Χριστιανισμό. Τέλος, να αξιολογήσετε τη σημασία της διακυβέρνησής του στη θεμελίωση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Στην απάντησή σας να συμπεριλάβετε και τους ακόλουθους όρους:

βαρβαρικές επιδρομές	ανεξιθρησκία	χριστόγραμμα
----------------------	--------------	--------------

(25 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Πρόλογος

1. Γενική εκτίμηση ή σχόλιο για το θέμα
2. Θεματική πρόταση
3. Μεταβατική πρόταση

Αναμένεται να παρουσιαστούν τέσσερις (4) λόγοι για τους οποίους ο Κωνσταντίνος Α΄ αποφάσισε τη μεταφορά της πρωτεύουσας στην Ανατολή και την ίδρυσή της στο Βυζάντιο:

1. Η μεταφορά της πρωτεύουσας στην Ανατολή θα συνέβαλλε στην επίτευξη της πολιτικής επιδίωξης του Κωνσταντίνου: την ισχυροποίηση της απόλυτης μοναρχίας.
2. Η νέα πρωτεύουσα βρισκόταν κοντά στις περιοχές της Ανατολής, οι οποίες στην πλειονότητά τους κατοικούνταν από Χριστιανούς, πληθυσμοί οι οποίοι θα συνέβαλλαν στην επίτευξη της πολιτικής του επιδίωξης για εκχριστιανισμό της αυτοκρατορίας.
3. Με το διοικητικό κέντρο στην Ανατολή θα αντιμετώπιζονταν τα προβλήματα που δημιουργούσαν οι **βαρβαρικές επιδρομές**/ οι γερμανικοί λαοί στα βόρεια και οι Πέρσες στα ανατολικά.
4. Η παλαιά πρωτεύουσα Ρώμη ήταν ταυτισμένη με τον αρχαίο κόσμο και την αρχαία ρωμαϊκή παράδοση.
5. Το Βυζάντιο, που επιλέγηκε ως νέα πρωτεύουσα, είχε προνομιακή θέση η οποία εξασφάλιζε καλύτερη άμυνα/ Η θέση του Βυζαντίου σε μια χερσόνησο εξασφάλιζε καλύτερη άμυνα στη νέα πρωτεύουσα.
6. Η προνομιακή/γεωγραφική θέση της νέας πρωτεύουσας/ όντας σταυροδρόμι Εύξεινου Πόντου - Μεσογείου και Ευρώπης - Ασίας με μεγάλη στρατηγική και εμπορική σημασία εξασφάλιζε οικονομική ανάπτυξη στην αυτοκρατορία.

Αναμένεται να αναφερθούν τέσσερις (4) ενέργειες του Κωνσταντίνου με τις οποίες ευνόησε τον Χριστιανισμό:

1. Ο Κωνσταντίνος υπέγραψε μαζί με τον Λικίνιο το Διάταγμα των Μεδιολάνων/της **Ανεξιθρησκίας**, με το οποίο καθιερώθηκε απόλυτη ελευθερία στην επιλογή λατρείας για τους κατοίκους της αυτοκρατορίας/ Με το Διάταγμα των Μεδιολάνων συμφωνήθηκε η **ανεξιθρησκία** και δεν γινόταν πλέον καμία διάκριση ανάμεσα στους χριστιανούς και τους μη χριστιανούς υπηκόους της αυτοκρατορίας.
2. Υιοθέτησε ως σύμβολο το **χριστόγραμμα**, το οποίο τοποθέτησε στις ασπίδες των στρατιωτών του / στην αυτοκρατορική σημαία / σε νομίσματα.
3. Καθιέρωσε τον θεσμό των Οικουμενικών συνόδων προστατεύοντας τον Χριστιανισμό από τις αιρέσεις/ αντιμετώπισε τις αιρέσεις ως πρόβλημα του ίδιου του κράτους και συγκάλεσε την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο, με την παρουσία του ίδιου, για την αντιμετώπιση του Αρειανισμού.
4. Συνέβαλε στην οικοδόμηση εκκλησιών.
5. Λίγο πριν πεθάνει βαφτίστηκε χριστιανός.
6. Μετέφερε την πρωτεύουσά του στην Ανατολή, επειδή εκεί ήταν πιο ισχυρό το χριστιανικό στοιχείο / έφυγε από την παλαιά Ρώμη, που ήταν ταυτισμένη με τον αρχαίο κόσμο / με την αρχαία θρησκεία.

Αναμένεται να αξιολογηθεί η σημασία της διακυβέρνησής του στη θεμελίωση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας:

Διατύπωση ιστορικά τεκμηριωμένης άποψης με αναφορά σε ένα (1) επιχείρημα / ιστορικό στοιχείο.

Επίλογος

1. Συμπεράσματα
2. Σκοπός της συγγραφής του δοκιμίου (τι προσπαθήσαμε να δείξουμε)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Γ1. Κυρίως Βυζαντινή περίοδος στην Κύπρο (10ος-12ος αι. μ.Χ.)

Παράθεμα Ι

[...] Για τον Ισαάκιο μας μιλά ο Άγιος Νεόφυτος, που έζησε στα δύσκολα χρόνια της τυραννίας του και της κατάκτησης της Κύπρου από τον Ριχάρδο Λεοντόκαρδο. Για επτά χρόνια, γράφει ο άγιος, το Νησί στέναζε κάτω από την τυραννία του. Τον καιρό αυτό, με την αρπαγή της περιουσίας των πλουσίων και την καθημερινή καταπίεση, είχαν όλοι απελπιστεί μαζί του κι ήταν

έτοιμοι να δεχτούν οποιονδήποτε άλλο, που θα μπορούσε να τους απαλλάξει από τον Ισαάκιο. Οι Άγγλοι χρονογράφοι της εποχής μιλούν κι αυτοί για τα εγκλήματά του, συμφωνώντας έτσι με τους Έλληνες χρονογράφους. Ένας από τους κυριότερους χρονογράφους της τρίτης σταυροφορίας γράφει ότι ο Ισαάκιος ήταν «ο πιο κακός απ' όλους τους κακούς ανθρώπους». Τον κατηγορεί ότι σκότωσε τη γυναίκα του και τον γιο του επειδή συμπάθουσε τους Λατίνους [...].

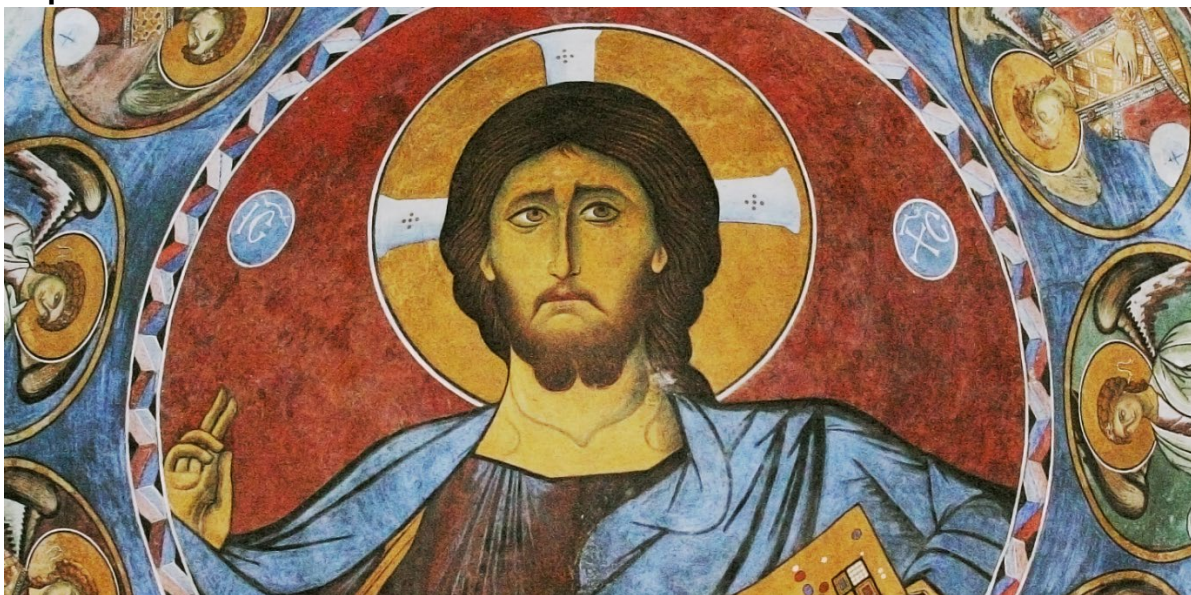
Κάτια Χατζηδημητρίου, *Ιστορία της Κύπρου*,
Λευκωσία 2005, σσ. 160-161

Παράθεμα II

[...] Στο μεταξύ η κατάσταση στη Μέση Ανατολή άλλαξε. Ο Σαλαδίνος, βασιλιάς της Αιγύπτου, κατάφερε να ενώσει τους Μουσουλμάνους σε ιερό πόλεμο εναντίον των Χριστιανών. Η Ιερουσαλήμ έπεσε στα χέρια του Σαλαδίνου και το γεγονός αυτό προκάλεσε την τρίτη σταυροφορία [...]. Το 1191 ο βασιλιάς Ριχάρδος ταξίδευε για τον σκοπό αυτό στους Αγίους Τόπους. Με άλλο πλοίο ταξίδευαν η αρραβωνιαστικιά του και η αδελφή του. Η θαλασσοταραχή τους χώρισε. Το πλοίο με τις βασίλισσες έφτασε στη Λεμεσό. Δυο άλλα πλοία ναυάγησαν στις ακτές της Κύπρου. Ενώ ο Ισαάκιος ετοιμάζε τα πλοία του για να αιχμαλωτίσει τις βασίλισσες, έφτασε στην Κύπρο ο Ριχάρδος με τον στόλο του τον Μάη του 1191. [...]. Με την κατάκτηση της Κύπρου ο Άγγλος βασιλιάς φρόντιζε για τα γενικότερα συμφέροντα των σταυροφόρων [...]. Ωστόσο η κατάκτηση της Κύπρου ήταν πολύ κερδοφόρα επιχείρηση για τον Ριχάρδο. Από το στρατόπεδο του Ισαάκιου μάζεψε πολύ πλούσια λάφυρα [...]. Οι Κύπριοι παραχώρησαν το μισό μέρος της ιδιοκτησίας τους στον Ριχάρδο [...].

Κάτια Χατζηδημητρίου, *Ιστορία της Κύπρου*,
Λευκωσία 2005, σσ. 161-166.

Παράθεμα III

Ο Χριστός Παντοκράτωρ στον τρούλο της Παναγίας του Άρακα στα Λαγουδερά, 1192

(Παπαγεωργίου Αθ., Μπακιρτζής Χ., Χατζηχριστοδούλου Χρ. (επιμ.), *Η εκκλησία της Παναγίας του Άρακος*, Ίδρυμα Αναστάσιος Γ. Λεβέντης – Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, Λευκωσία 2018, πιν. 56)

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Με αναφορά σε **δύο (2)** ιστορικά παραδείγματα, να δικαιολογήσετε την τυραννική διακυβέρνηση του Ισαάκιου Κομνηνού στην Κύπρο.

(4 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να δώσουν δύο (2) ιστορικά παραδείγματα που δικαιολογούν την τυραννική διακυβέρνηση του Ισαάκιου στην Κύπρο:

1. «Με την αρπαγή της περιουσίας των πλουσίων»/στέρξηση περιουσίας Κυπρίων»
2. «Καθημερινή καταπίεση, είχαν όλοι απελπιστεί μαζί του κι ήταν έτοιμοι να δεχτούν οποιονδήποτε άλλο, που θα μπορούσε να τους απαλλάξει από τον Ισαάκιο».
3. «Ήταν ο πιο κακός απ' όλους τους κακούς ανθρώπους»
4. «Είχε διαπράξει πολλά εγκλήματα/εγκληματίες/προέβη σε εγκληματικές πράξεις/ σκότωσε τη γυναίκα και τον γιο του γιατί συμπαθούσε τους Λατίνους»
5. Πλούσιοι και φτωχοί υπέφεραν το ίδιο από τον τυραννικό και απίστευτα σκληρό Ισαάκιο έτσι που οι κάτοικοι εύχονταν να γλιτώσουν το γρηγορότερο από τη διοίκησή του.
6. Έκανε πολλές ανόσιες πράξεις εις βάρος των κατοίκων/Έκανε αναίσχυντες πράξεις
7. Σκότωνε ανθρώπους χωρίς αιτία
8. Εισάγει ποινές και τιμωρίες που οδήγησαν στον θάνατο πολλούς κατοίκους
9. Οδηγεί στην εξαθλίωση/ φτώχεια πολλούς κατοίκους του νησιού

β. Στο παράθεμα II αναφέρεται ότι: «*Το 1191 ο βασιλιάς Ριχάρδος ταξίδευε για τον σκοπό αυτό στους Αγίους Τόπους*». Να εξηγήσετε για ποιο σκοπό ταξίδεψε ο Ριχάρδος στους Αγίους Τόπους και να αναφέρετε το τελικό αποτέλεσμα του ταξιδιού του.

(7 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να γράψουν τον σκοπό που ο βασιλιάς Ριχάρδος ταξίδεψε στους Αγίους Τόπους:

1. Ο Σαλαδίνος είχε ενώσει όλους τους Μουσουλμάνους σε ιερό πόλεμο κατά των Χριστιανών και κατέκτησε τα Ιεροσόλυμα/Ο Ριχάρδος ταξιδεύει στους Αγίους Τόπους για να απελευθερώσει την Ιερουσαλήμ στα πλαίσια της Γ' Σταυροφορίας.
2. Η Ιερουσαλήμ είχε πέσει στα χέρια του Σαλαδίνου και αυτό προκάλεσε τη Γ' Σταυροφορία (σκοπός της οποίας ήταν η απελευθέρωση των Αγίων Τόπων).
3. Ταξιδεύει στους Αγίους Τόπους για να απελευθερώσει τα Ιεροσόλυμα που κατακτήθηκαν από τους Μουσουλμάνους/Σαλαδίνο.

Αναμένεται να γράψουν το τελικό αποτέλεσμα του ταξιδιού του/της Γ΄ Σταυροφορίας:

1. Αποτυχία ανακατάληψης Ιεροσολύμων από Σταυροφόρους/Οι Σταυροφόροι δεν θα καταφέρουν να ανακαταλάβουν τα Ιεροσόλυμα.
2. Συμφωνία Ειρήνης Ριχάρδου-Σαλαντίν/Σαλαδίνος και Ριχάρδος θα υπογράψουν συμφωνία ειρήνης.

γ. Λαμβάνοντας υπόψη τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στην Κύπρο την κυρίως Βυζαντινή περίοδο (10ος-12ος αι.μ.Χ.), να εξηγήσετε, με τη χρήση **δύο (2)** ιστορικών στοιχείων, πώς δικαιολογείται το θλιμμένο βλέμμα του Χριστού στον τρούλο της Παναγίας του Άρακα στα Λαγουδερά (**παράθεμα III**).

(6 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να δώσουν δύο (2) ιστορικά στοιχεία που δικαιολογούν το θλιμμένο βλέμμα του Χριστού Παντοκράτορα σε σχέση με τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στην Κύπρο κατά την κυρίως Βυζαντινή περίοδο (10ος-12ος αιώνας):

1. Οι αποστασίες των διοικητών στην Κύπρο (Ραφομάτη, Θεόφιλου Ερωτικού) που ταλαιπώρησαν το νησί. Οι Κύπριοι εμπλέκονταν σε αυτές τις αποστασίες εναντίον της Βυζαντινής αυτοκρατορίας και πλήρωναν βαρύ τίμημα για την εμπλοκή τους αυτή.
2. Ο Ισαάκιος Κομνηνός πήρε την εξουσία στην Κύπρο παρουσιάζοντας πλαστές επιστολές στις Αρχές και κυβέρνησε τυραννικά το νησί για 7 χρόνια/ Για επτά χρόνια, το Νησί στέναζε κάτω από την τυραννία του Ισαάκιου Κομνηνού.
3. Πλούσιοι και φτωχοί υπέφεραν το ίδιο από τον τυραννικό και απίστευτα σκληρό Ισαάκιο έτσι που οι κάτοικοι εύχονταν να γλιτώσουν το γρηγορότερο από τη διοίκησή του/ Λόγω της σκληρής/τυραννικής διακυβέρνησης του Ισαάκιου είχαν όλοι (Κύπριοι-κάτοικοι) απελπιστεί μαζί του κι ήταν έτοιμοι να δεχτούν οποιονδήποτε άλλο, που θα μπορούσε να τους απαλλάξει από τον Ισαάκιο.
4. Η τυραννική/σκληρή διακυβέρνηση του Ισαάκιου στο νησί/ καταπίεση Κυπρίων-στέρξη της περιουσίας τους εξαιτίας της τυραννικής διακυβέρνησης του Ισαάκιου.
5. Η Κύπρος θα κατακτηθεί από τον Ριχάρδο Γ΄ Λεοντόκαρδο καθοδόν προς τα Ιεροσόλυμα στη διάρκεια της Γ΄ Σταυροφορίας.
6. Ο Ριχάρδος θα κατακτήσει την Κύπρο από την οποία επωφελείται οικονομικά καθώς μάζεψε πολλά πλούσια λάφυρα από το στρατόπεδο του Ισαάκιου.
7. Με την κατάκτηση της Κύπρου από τον Ριχάρδο αφαιρέθηκε από τους Κύπριους η μισή κτηματική περιουσία τους/οι Κύπριοι αναγκάζονται να παραχωρήσουν μέρος της ιδιοκτησίας τους, για να μετατραπεί σε φέουδα και να διανεμηθεί στους Άγγλους στρατιώτες.
8. Με την κατάκτηση της Κύπρου από τον Ριχάρδο οι Κύπριοι σύντομα κατάλαβαν ότι δεν θα λαμβάνουν μέρος στη διακυβέρνηση της πατρίδας τους.
9. Μετά την κατάκτηση από τον Ριχάρδο η Κύπρος πωλήθηκε στους Ναΐτες Ιππότες των οποίων η διακυβέρνηση ήταν πολύ σκληρή/ επιδόθηκαν σε αρπαγές/επέβαλαν βαριά φορολογία που

προκαλεί αυθόρμητη εξέγερση κατοίκων Λευκωσίας την οποία οι Ναΐτες έπνιξαν στο αίμα/καταστέλλουν με πολύ σκληρό τρόπο.

10. Οι Ναΐτες και ο Ριχάρδος ακύρωσαν τη συμφωνία αγοραπωλησίας της Κύπρου και η το νησί πωλήθηκε στη συνέχεια από τον Ριχάρδο στον Γκυ Ντε Λουζινιάν και μετατράπηκε σε φραγκικό βασίλειο/ ξεκινά η περίοδος Φραγκοκρατίας που διαρκεί τέσσερις (4) αιώνες/ αποκόπτεται οριστικά από τη Βυζαντινή αυτοκρατορία/ Η Κύπρος θα κατακτηθεί από τον Ριχάρδο θα πουληθεί πρώτα στους Ναΐτες ιππότες, μετά στον Γκυ ντε Λουζινιάν και θα μετατραπεί σε φραγκικό βασίλειο/ Με την κατάκτηση της Κύπρου από τον Ριχάρδο ξεκινά μια περίοδος υποταγής σε ξένους δυνάστες που θα κρατήσει για αιώνες.

Γ2. Η Γαλλική Επανάσταση και η Ναπολεόντεια περίοδος (1789-1815)

Παράθεμα I

Η Γαλλική Επανάσταση, γκραβούρα, 1789 (Μουσείο Carnavalet, Παρίσι)

<https://www.pinterest.com/french0956/the-french-revolution/>

Ημερ. ανάκτησης: 15 Μαΐου 2026

Παράθεμα II

Η Γαλλική Επανάσταση (1789-1799) ήταν μια περίοδος μεγάλης κοινωνικής, πολιτικής αναταραχής στη Γαλλία και θεωρείται ως ένα από τα πιο καθοριστικά γεγονότα της Δυτικής ιστορίας. Οι περισσότερες από τις αιτίες της Γαλλικής Επανάστασης μπορούν να εντοπιστούν

στις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες που είχαν επιδεινωθεί από τη χρεοκοπία του Παλαιού Καθεστώτος. Το Παλιό Καθεστώς χωριζόταν σε τρεις ομάδες ή κοινωνικές τάξεις: τον κλήρο, την αριστοκρατία και τους κοινούς ανθρώπους (Τρίτη Τάξη). Οι πρώτες δύο τάξεις απολάμβαναν πολλά κοινωνικά προνόμια, όπως οι απαλλαγές φόρων, που δεν αποδίδονταν στους κοινούς υπηκόους, μια τάξη που έφτανε πολύ πάνω από το 90% του πληθυσμού. Η Τρίτη Τάξη επιβαρυνόταν με τη χειρωνακτική εργασία όπως επίσης με την πληρωμή του μεγαλύτερου μέρους των φόρων.[...]. Εν τω μεταξύ, η ανερχόμενη τάξη των πλούσιων αστών, η μπουρζουαζία, απειλούσε την προνομιούχα θέση της αριστοκρατίας, αυξάνοντας την ένταση ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις. Οι ιδέες της Εποχής του Διαφωτισμού επίσης συνετέλεσαν στην εθνική αναταραχή. Οι υπήκοοι άρχισαν να αντιμετωπίζουν το Παλιό Καθεστώς ως διεφθαρμένο, ανεπαρκές στη διακυβέρνηση και τυραννικό. Το μίσος στρέφονταν ειδικότερα προς τη Βασίλισσα Μαρία Αντουανέτα, η οποία θεωρούνταν η προσωποποίηση κάθε λάθους της κυβέρνησης [...].

Mark. W. Harrisson, *Γαλλική Επανάσταση*, Δημοσιευμένο στο World History Encyclopedia, μετάφραση Κωνσταντίνος Χαβιάρας
<https://www.worldhistory.org/trans/el/1-19568/>
Ημερ. ανάκτησης: 16 Μαΐου 2026

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να περιγράψετε την γκραβούρα στο **παράθεμα Ι** (πρόσωπα, αντικείμενα) και να τα συνδέσετε με τις κοινωνικές τάξεις και την κοινωνική κατάσταση στη Γαλλία του 18ου αιώνα.

(6 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να περιγράψουν τα πρόσωπα και τα αντικείμενα της γκραβούρας στο παράθεμα Ι:

Δύο όρθιες φιγούρες/άνθρωποι πατούν πάνω σε μια πέτρα, η οποία συνθλίβει μια τρίτη φιγούρα/έναν άνθρωπο. Το πρόσωπο στα αριστερά φοράει μαύρο ένδυμα/θηρησκευτική ενδυμασία με μαύρο χαρακτηριστικό καπέλο και στο χέρι του κρατάει ένα βιβλίο, ενώ δεύτερο πρόσωπο φοράει στρατιωτική/αριστοκρατική/ευγενική/πλούσια ενδυμασία και έχει στο κεφάλι του καπέλο εποχής, φοράει μπότες, ενώ στο αριστερό χέρι κρατάει σπαθί που βλέπει προς τα κάτω. Η τρίτη φιγούρα είναι ξαπλωμένη στο έδαφος και καταπλακώνεται από το βάρος της μεγάλης πέτρας. Έχει δίπλα της ένα φτυάρι και απλώνει το αριστερό της χέρι προς τον αριστερή φιγούρα/άνθρωπο/ιερέα/κληρικό με σκοπό ίσως να ζητήσει βοήθεια/διαμαρτυρία-αγανάκτηση/αδυναμία-απόγνωση. Στο βάθος βλέπουμε ένα αγροτικό τοπίο με σιτηρά και ένα κοπάδι καθώς και εργαλεία όπως το φτυάρι και το άροτρο.

Αναμένεται να συνδέσουν τα πρόσωπα και τα αντικείμενα της γκραβούρας με τις κοινωνικές τάξεις της εποχής και την κοινωνική κατάσταση στη Γαλλία του 18^{ου} αιώνα:

- Τα δύο πρόσωπα που πατούν πάνω σε πέτρα αντιπροσωπεύουν τον κλήρο και τους ευγενείς, οι οποίοι είχαν τον έλεγχο του κρατικού μηχανισμού, κατείχαν όλα τα προνόμια και απαλλάσσονταν από φορολογίες.
- Το πρόσωπο κάτω από την πέτρα αντιπροσωπεύει την Τρίτη Τάξη (αγρότες, εργάτες, αστοί) που καταπιεζόταν, είχε μόνο υποχρεώσεις και επωμιζόταν όλο το βάρος των δύο άλλων κοινωνικών τάξεων.
- Η πέτρα μπορεί να συμβολίζει τα φορολογικά και κοινωνικά βάρη/τις φεουδαρχικές υποχρεώσεις.
- Με το φτυάρι και το άροτρο ο καλλιτέχνης θέλει να τονίσει ότι η οικονομία της Γαλλίας βασιζόταν στην αγροτική παραγωγή/ η Γαλλία παραμένει μια χώρα αγροτική/καθλωμένη στον δευτερογενή τομέα της οικονομίας.

β. Με βάση το **παράθεμα II**, να παρουσιάσετε **τρεις (3)** αιτίες που οδήγησαν στην έκρηξη της Γαλλικής Επανάστασης.

(6 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να παρουσιάσουν τρία (3) αίτια μέσα από το πιο πάνω παράθεμα:

1. Οικονομικές ανισότητες, η αριστοκρατία προσπαθούσε να διατηρήσει τον έλεγχο του κρατικού μηχανισμού και παρεμπόδιζε την ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα.
2. Κοινωνικές ανισότητες και αθλιότητα, έντονη δυσαρέσκεια στα κατώτερα στρώματα, Τρίτη Τάξη: αστοί, αγρότες, εργάτες ζουν κάτω από άθλιες συνθήκες
3. Η Γαλλική κοινωνία - Παλαιό Καθεστώς χωριζόταν σε τρεις ομάδες ή κοινωνικές τάξεις: τον κλήρο, την αριστοκρατία και τους κοινούς ανθρώπους (Τρίτη Τάξη).
4. Κλήρος και Αριστοκρατία απολάμβαναν πολλά κοινωνικά προνόμια, όπως οι απαλλαγές φόρων.
5. Η Τρίτη Τάξη επιβαρυνόταν με τη χειρωνακτική εργασία και με την πληρωμή του μεγαλύτερου μέρους των φόρων.
6. Αστοί - η μπουρζουαζία - απειλούσε την προνομιούχα θέση της αριστοκρατίας, αυξάνοντας την ένταση ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις.
7. Οι ιδέες του Διαφωτισμού επηρεάζουν τους πολίτες της Γαλλίας.
8. Οι Γάλλοι αντιμετωπίζουν το καθεστώς ως διεφθαρμένο, ανεπαρκές και τη διακυβέρνηση του Λουδοβίκου ΙΣΤ΄ ως τυραννική.
9. Εχθρότητα του λαού προς την Μαρία Αντουανέττα/βασίλισσα, την οποία θεωρούσαν υπεύθυνη για τα λάθη της κυβέρνησης.

γ. Να παρουσιάσετε **τρεις (3)** συνέπειες της Γαλλικής Επανάστασης.

(6 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να παρουσιάσουν τρεις (3) συνέπειες:

1. Καθιερώνεται το δικαίωμα της ψήφου.
2. Εμφανίζεται ο θεσμός των Λεσχών προπομπός των πολιτικών κομμάτων
3. Κατοχυρώνονται τα δικαιώματα, οι ελευθερίες και η ισότητα των πολιτών.
4. Τα δικαιώματα των πολιτών κατοχυρώνονται νομοθετικά και συνταγματικά.
5. Οι μάζες αρχίζουν να παίζουν σημαντικό ρόλο στο ιστορικό γίγνεσθαι.
6. Ο Τύπος υπήρξε μέσο έκφρασης των πολιτικών και κοινωνικών ομάδων κι εγκαινίασε τη σημασία της κοινής γνώμης στις εξελίξεις.
7. Δημιουργήθηκε η έννοια του Έθνους, ως δύναμη ενοποιητικής, κυρίαρχης και ανώτατης πηγής όλων των εξουσιών.
8. Γεννιέται η ιδέα του εθνικού στρατού, ο οποίος προασπίζει την εθνική ανεξαρτησία και τις πολιτικές ελευθερίες.
9. Καταργήθηκαν τα φεουδαρχικά προνόμια, δημεύτηκε η γη πολλών ευγενών και της Εκκλησίας, πάρθηκαν μέτρα υπέρ των λαϊκών τάξεων.
10. Καθιερώθηκε η δωρεάν υποχρεωτική παιδεία. Ιδρύονται ανώτερα πνευματικά ιδρύματα, επιστημονικά ινστιτούτα, ενώ αναγνωρίζεται η αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς (ίδρυση μουσείων).
11. Για πρώτη φορά ένα κράτος ανταποκρίνεται στο αίτημα της ανεξιθρησκίας, ενώ η Εκκλησία χωρίζεται από το κράτος.

ΤΕΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΛΥΣΕΩΝ